

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 4. martā
(OR. en)

6645/21

AGRI 102
PHYTOSAN 6

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Bioloģiskās kontroles līdzekļu (makroorganismu) izmantošana pret augiem kaitīgajiem organismiem – <i>politikas debates</i>

Pielikumā ir pievienots prezidentvalsts sagatavots informatīvs dokuments politikas debatēm par minēto tematu Padomes ("Lauksaimniecība un zivsaimniecība") sanāksmē 2021. gada 22. un 23. martā.

INFORMATĪVA PIEZĪME PAR

"Bioloģiskās kontroles līdzekļu (makroorganismu) izmantošanu pret augiem kaitīgajiem organismiem"

1. Eiropas zaļais kurss, ar ko Eiropas Komisija nāca klajā 2019. gada decembrī, ir jauna izaugsmes stratēģija, kuras mērķis ir pārveidot ES par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku. Tas ietver svarīgākās politikas jomas un pasākumus, kas vajadzīgi, lai pārveidotu ES ekonomiku un ievirzītu to ilgtspējīgākā gultnē. Eiropas zaļā kursa centrā ir stratēģija "No lauka līdz galdam". Tajā visaptveroši risinātas problēmas, kas saistītas ar ilgtspējīgām pārtikas sistēmām. Konkrēti, tās mērķis ir ievērojami samazināt atkarību no ķīmiskajiem pesticīdiem, mēslošanas līdzekļiem un antibiotikām, ar tiem saistīto risku un to lietošanu.
2. Saskaņā ar Eiropas zaļo kursu būtu jāatbalsta investīcijas zaļajās tehnoloģijās, ilgtspējīgos risinājumos un jaunās uzņēmējdarbības iespējās, kas var stimulēt pārkārtošanos. Šajā ziņā augu aizsardzība ir kļuvusi vēl svarīgāka, jo pieaug jaunu kaitīgo organismu un slimību skaits un palielinās ieviesušos kaitīgo organismu un slimību ietekme globalizācijas, preču un pasažieru pārvietošanās un klimata pārmaiņu dēļ un tāpēc, ka ir samazinājusies aktīvo vielu pieejamība Eiropas tirgū.
3. Augu veselības svarīgā nozīme un efektīvu, videi nekaitīgu un drošu augiem kaitīgo organismu apkarošanas līdzekļu pieejamība gan patērētājiem, gan lietotājiem ir galvenie jautājumi kopējā lauksaimniecības, mežsaimniecības un Eiropas Savienības dabas teritoriju aizsardzības politikā. Tāpēc ir svarīgi apsvērt alternatīvas pieejas, kuru mērķis ir mazināt atkarību no ķīmiskām vielām. Šajā kontekstā bioloģiskās kontroles līdzekļu (BKL) izmantošana saistībā ar bioaizsardzību ir būtiska integrētās augu aizsardzības (IAA) sastāvdaļa.

4. Dalībvalstis tiek aicinātas sekmēt IAA vai tādas augu aizsardzības izmantošanu, kurā lieto maz pesticīdu un kuras principi ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai. ES ir saskaņojusi tiesisko regulējumu attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū). Tomēr Eiropas Savienībā nav saskaņota regulējuma tādu makroorganismu laišanai tirgū, kurus paredzēts izmantot augiem kaitīgo organismu bioloģiskajai kontrolei un kuri ir izslēgti no minētās regulas darbības jomas.
5. Ir arī atzīts, ka dzīva makroorganisma apzināta izplatīšana vidē Savienības teritorijā, no bioloģiskā viedokļa raugoties, nozīmē tā potenciālu izplatīšanos visā Savienības teritorijā, ņemot vērā tā dabisko vai radīto izplatīšanās potenciālu. Tāpēc jebkurš lēmums būtu jāpamato ar saskaņotiem standartiem. Vairākas starptautiskas organizācijas, piemēram, Eiropas un Vidusjūras reģiona augu aizsardzības organizācija (*EPPO*) vai Starptautiskā augu aizsardzības konvencija (*IPPC*), ir nodrošinājušas starptautiskus standartus riska novērtēšanai un drošai BKL izmantošanai.
6. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1143/2014 (2014. gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību ir paredzēti noteikumi par to, kā novērst, līdz minimumam samazināt un mīkstināt apzinātas un neapzinātas invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās Savienībā radīto kaitīgo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. Šī regula neattiecas ne uz augiem kaitīgajiem organismiem, ne uz vietējām sugām vai neinvazīvām svešzemju sugām, un tā nav izstrādāta, lai regulētu dabiskos ienaidniekus, antagonistus vai konkurentus, vai jebkādos citus organismus, ko izmanto kaitīgā organisma apkarošanai (BKL).

7. Lai paātrinātu šo BKL pieejamību lauksaimniekiem, vienas dalībvalsts veikto riska novērtējumu savstarpēja atzīšana starp dalībvalstīm var novērst darba dublēšanos, ja vien attiecīgie klimatiskie, vides un lauksaimniecības apstākļi ir pietiekami līdzīgi, nodrošinot arī līdzīgus nosacījumus tam, lai BKL varētu attīstīties un pielāgoties. Tas var veicināt tādu jaunu produktu izstrādi, kuru pamatā ir BKL, un garantēt, ka BKL sniedz pievienoto vērtību kultūraugu aizsardzībā, tostarp karantīnas un reglamentēto kaitīgo organismu kontrolē. Šajā ziņā Savienība var gūt labumu no saskaņotas pieejas, kas ir piemērojama tādu makroorganismu novērtēšanai un laišanai tirgū, kuri paredzēti kā BKL kultūraugu aizsardzībā, tādējādi samazinot iespējamos riskus, kas saistīti ar dzīvo sugu ievazāšanu vidē, veicinot šā augu aizsardzības veida ilgtspējīgu izaugsmi un sekmējot pētniecību, inovāciju un investīcijas. Tomēr saskaņotai pieejai vajadzētu būt mērķim atbilstoši, un galvenā uzmanība tajā būtu jāvelta tam, lai radītu lauksaimniekiem iespējas izmantot BKL, vienlaikus saglabājot augstus drošības un higiēnas standartus, un tāpēc nebūtu jārada nekādi papildu šķēršļi ienākšanai tirgū, kuri neuzlabo cilvēku vai vides drošību.
8. Prezidentvalsts ar Galveno fitosanitārijas speciālistu darba grupas locekļu starpniecību izsludināja aptauju dalībvalstīs, un tās rezultāti darba grupā jau tika prezentēti un apspriesti 2021. gada 12. februārī. Atbildes sniedza visas dalībvalstis. Galvenie secinājumi parāda, ka, lai gan vairākas dalībvalstis (18) ir ieviesušas valsts tiesību aktus saistībā ar BKL, pastāv būtiskas atšķirības pieejā. Tikai piecas dalībvalstis sistemātiski veicina informācijas apmaiņu ar kaimiņvalstīm par importa pieprasījumiem un BKL izlaišanu. Lielākā daļa dalībvalstu atbildēja, ka tās atbalsta to kritēriju saskaņošanu ES līmenī, kas piemērojami BKL importam vai izlaišanai kopumā (17) vai tikai attiecībā uz fitofāgiem BKL (4). Turklāt lielākā daļa (18) uzskatīja, ka ir vajadzīga ES bioaizsardzības, tostarp BKL, definīcija, lai mudinātu lauksaimniekus pieņemt bioaizsardzību un lai mazinātu pesticīdu lietošanu.

9. Šajā sakarā un saskaņā ar 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu un jo īpaši tā 10. punktu par Līguma par Eiropas Savienības darbību 225. un 241. panta piemērošanu prezidentvalsts ierosinās, lai Padome lūdz Komisiju iesniegt pētījumu par situāciju Savienībā un par iespējām attiecībā uz bioloģiskās kontroles līdzekļu importu, izvērtēšanu, ražošanu un tirdzniecību Savienības teritorijā un, ņemot vērā pētījuma rezultātus, attiecīgā gadījumā iesniegt priekšlikumu.
10. Mēs aicinām ministrus Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes 2021. gada 22. un 23. marta sanāsmē piedalīties politikas debatēs, pamatojoties uz šādiem jautājumiem:
- a) *Vai piekrītat, ka būtu jāatbalsta un jāveicina BKL izmantošana, lai samazinātu ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanu?*
 - b) *Vai uzskatāt, ka saskaņošana ES līmenī varētu būt stimuls tam, lai palielinātu drošu BKL pieejamību kā noderīgu alternatīvu ķīmiskajiem augu aizsardzības līdzekļiem?*
-